

Wat beweegt
Gemeente Lopik

Sport- en vitaliteitsakkoord

GEMEENTE
LOPIK

Lopik, september 2023

Disclaimer

Dit rapport is uitsluitend bestemd voor de opdrachtgever. De inhoud van dit rapport is gebaseerd op omstandigheden bij en informatie ter beschikking gesteld door de opdrachtgever en is door opdrachtnemer met de grootst mogelijke zorgvuldigheid opgesteld. Echter voor onjuistheden en onvolledigheden, op welke grond dan ook, kan opdrachtnemer op geen enkele wijze aansprakelijk gesteld worden. Opdrachtnemer is niet aansprakelijk voor schade die is of dreigt te worden toegebracht en voortvloeit uit of in enig opzicht verband houdt met het gebruik van het rapport.

Aan de inhoud van dit rapport kunnen geen rechten worden ontleend. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van opdrachtnemer. Ongeautoriseerd of oneigenlijk gebruik van de inhoud van het rapport kan een inbreuk op intellectuele rechten, regelgeving met betrekking tot privacy, publicatie en/of communicatie in de breedste zin van het woord opleveren.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Voorwoord burgemeester	3
2. Inleiding	4
2.1 Van nationaal sportakkoord naar een sport- en vitaliteitsakkoord in Lopik	4
2.2 Leeswijzer	5
2.3 Uitvoeringsagenda	5
3. Verbinden van gemeentelijk en landelijk beleid	6
3.1 Bestuursakkoord en College Uitvoeringsprogramma 2022-2026	6
3.2 Het landelijke sportakkoord	7
3.3 Gezond en Actief Leven Akkoord	8
4. Waar staan we nu?	9
4.1 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen	9
4.2 Veranderingen in sport- en beweeggedrag	11
4.3 De sportaanbieders in Lopik	15
4.4 De buurtsportcoaches	16
5. Op weg naar een sport- en vitaliteitsakkoord	17
5.1 Twee inspiratiesessies voor het sport- en vitaliteitsakkoord	17
5.2 Betrokken organisaties	19
5.3 Kernteam en uitvoeringsbudget	20
5.4 Monitoring en evaluatie	20
6. Waar willen we naar toe?	21
6.1 Focus vanuit het landelijk sportakkoord	21
6.2 Twee ontwikkelrichtingen voor het lokale sport- en vitaliteitsakkoord	21
6.3 Het bestaande sportkapitaal benutten	233
7. De ambities van het sportakkoord in zes thematische programmalijnen	244
A. De basis van sport en bewegen versterken	244
Thema 1. Vitale sportaanbieders	244
Thema 2. Ruimte voor sport en bewegen	244
B. De maatschappelijke waarde van sport en bewegen verzilveren	255
Thema 3. Inclusie en diversiteit	255
Thema 4. Vaardig in bewegen	266
Thema 5. Sociaal veilige sport	266
Thema 6. Maatschappelijke waarde van topsport	266
8. Bronnen	277
9. Ondertekenaars sportakkoord	288

1. Voorwoord burgemeester

Wat mooi dat dit akkoord er ligt!

Bewegen en sporten is belangrijk voor een gezond en gelukkig leven. In de gemeente Lopik zijn er veel actieve sportclubs, er is een landelijke trend gaande dat er steeds meer individueel gesport wordt en minder in groepsverband. In combinatie met stijgende kosten hebben sommige sportverenigingen moeite om een gezonde vereniging te blijven. Met dit sport- en vitaliteitsakkoord willen we sportverenigingen steunen en in verbinding brengen met elkaar en andere maatschappelijke partners. Ik vind het mooi dat er op de bijeenkomsten op 9 maart en 24 april 2023 veel energie vrij is gekomen. Er zijn goede concrete ideeën ontstaan om sport (nog) meer te verbinden met partners uit het sociaal domein zoals onderwijs, welzijn en gezondheidszorg.

Via deze weg wil ik iedereen bedanken die aan dit lokale sport- en vitaliteitsakkoord heeft meegewerkt. Samen gaan we voor een gezonde samenleving, Wat beweegt gemeente Lopik?!

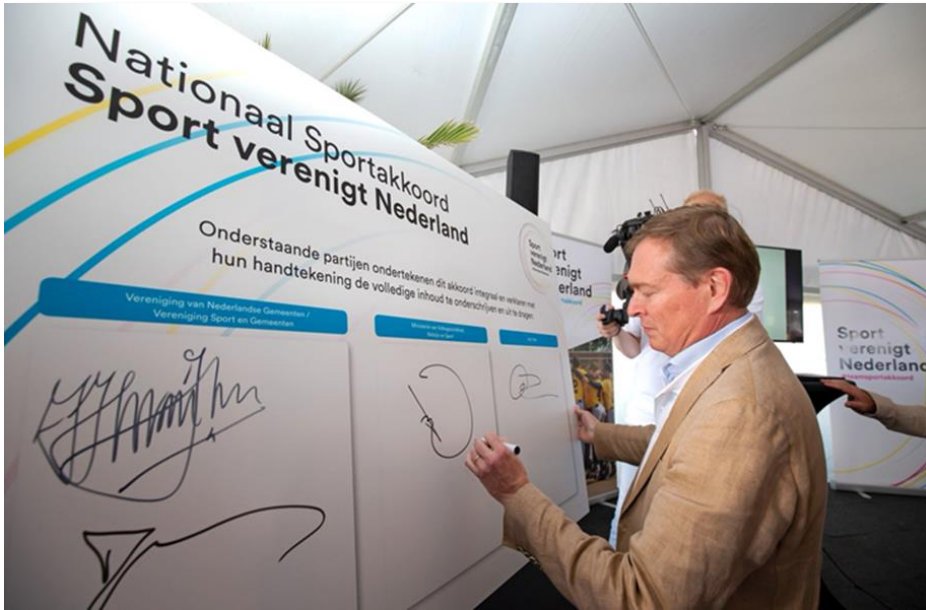

Burgemeester en representatieve portefeuillehouder Sport, Laurens de Graaf

2. Inleiding

2.1 Van nationaal sportakkoord naar een sport- en vitaliteitsakkoord in Lopik

In de zomer van 2018 werd het Nationaal Sportakkoord 'Sport verenigt Nederland' gesloten. In Scheveningen zetten de minister van Sport Bruno Bruins en vertegenwoordigers van NOC*NSF en de sportbonden, gemeenten en provincies en tal van maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven hun handtekening onder een ambitieus plan. Samen willen zij de sport versterken en de maatschappelijke kracht van sport optimaal benutten. Dat lukt alleen als daar lokaal uitvoering aan wordt gegeven. Bijna alle gemeenten in het land zijn vervolgens aan de slag gegaan en hebben lokale sportakkoorden tot stand gebracht.

Minister Bruno Bruins ondertekent op 29 juni 2018 het Nationaal Sportakkoord

De gemeente Lopik sloot nog niet direct aan, maar in 2022 trad een nieuwe coalitie van B&W aan. In het bestuursakkoord en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma werd de ambitie geformuleerd om in Lopik een sportakkoord tot stand te brengen.

De aankondiging van een nationaal Sportakkoord II was voor deze ambitie van de coalitie een steun in de rug. Vooral omdat het ministerie van VWS er tegelijkertijd voor heeft gekozen het Sportakkoord II nauw te verbinden aan het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), dat het ministerie begin 2023 sloot met zorgverzekeraars en gemeenten.

Dit biedt de gemeente Lopik de kans om dwarsverbindingen te leggen tussen sport, gezondheid en de sociale basis. De preventieve en sociale kracht van sport en bewegen konden in een lokaal akkoord bij elkaar gebracht worden. Dit heeft geleid tot de wens om in de gemeente Lopik met de sportaanbieders en de maatschappelijke partners van gezondheid, welzijn en onderwijs een sport- en vitaliteitsakkoord tot stand te brengen. Met als doel: "verbinding in de samenleving, door samenwerking en versterken van de lokale verenigingen ter bevordering van de gezondheid van inwoners"¹.

¹ College Uitvoeringsprogramma 2022-2026

Sportaanbieders, maatschappelijke instellingen, Team Sportservice en gemeente zijn onder leiding van de externe sportformateur rond de tafel gegaan om ambities en uitdagingen te bespreken en concrete ideeën uit te wisselen. Het resultaat hiervan is beschreven in dit lokale sport- en vitaliteitsakkoord.

In het sport- en vitaliteitsakkoord Lopik zijn ambities en speerpunten geformuleerd in zes thematische programmalijnen. Zij sluiten aan bij bestaand beleid en activiteitenaanbod van verschillende partners in het sportakkoord. Het sportakkoord verbindt de ambities van de verschillende organisaties die op enigerlei wijze actief (willen) zijn op het vlak van sport en bewegen.

Elke programmalijn komt in de bijgevoegde uitvoeringsagenda, waarin concrete activiteiten en gewenste resultaten worden benoemd. In deze agenda worden tevens trekkers en betrokken partijen benoemd en een planning.

2.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 3 van dit sportakkoord wordt de visie weergegeven die het uitgangspunt vormt voor het sport- en beweegbeleid van de gemeente Lopik.

In hoofdstuk 4 worden voor sport en bewegen relevante maatschappelijke trends en ontwikkelingen beschreven.

In hoofdstuk 5 wordt het proces beschreven om te komen tot een gedragen sport- en vitaliteitsakkoord, worden de daarbij betrokken partners benoemd en wordt de rol van het kernteam en het uitvoeringsbudget beschreven.

In hoofdstuk 6 worden de ontwikkelrichtingen benoemd die zijn voortgekomen uit de dialoog met het werkveld en met gemeentelijke betrokkenen.

In hoofdstuk 7 worden de zes programmalijnen van het sport- en vitaliteitsakkoord beschreven.

In hoofdstuk 8 zijn bronnen opgenomen.

In hoofdstuk 9 laatste hoofdstuk presenteert de partners die het sport- en vitaliteitsakkoord hebben ondertekend.

In dit sportakkoord worden naast elkaar de termen sportverenigingen en sportaanbieders gebruikt. Met sportverenigingen worden de vrijwilligersorganisaties in de sport bedoeld. Als over sportaanbieders wordt gesproken dan is er sprake van alle organisaties die sport- en bewegen aanbieden. Naast de sportverenigingen zijn dit ook (commerciële) sport- en fitnessscholen of fysiotherapeuten. Daarnaast zijn er aanbieders in het maatschappelijk domein die sport en met name bewegen aanbieden; het gaat hierbij onder andere om welzijnsorganisaties, zorginstellingen en scholen.

2.3 Uitvoeringsagenda

Het sport- en vitaliteitsakkoord wordt vergezeld van een uitvoeringsagenda waarin de voorgenomen initiatieven en activiteiten worden beschreven. Ook worden resultaatindicatoren beschreven en wordt een planning toegevoegd. Deze uitvoeringsagenda biedt het kernteam van het akkoord houvast bij de uitvoering. De uitvoeringsagenda kan jaarlijks worden aangepast.

De uitvoeringsagenda wordt als bijlage toegevoegd aan het sport- en vitaliteitsakkoord.

3. Verbinden van gemeentelijk en landelijk beleid

3.1 Bestuursakkoord en College Uitvoeringsprogramma 2022-2026

In juni 2022 werd na de gemeenteraadsverkiezingen in Lopik een nieuwe coalitie gesloten. De beleidsvoornemens van deze coalitie werden opgenomen in het Bestuursakkoord Zorgen voor (de) ruimte. In dit bestuursakkoord wordt het belang van sport en verenigingen in de samenleving expliciet benadrukt.

“In het hart van de Lopikerwaard liggen de negen kernen die samen de gemeente Lopik vormen. Inwoners van de gemeente genieten van de open ruimte en prachtige groene gemeente. Overwegend zijn inwoners erg tevreden over hun leefomgeving. Daar hebben ze zelf de hand in; door de vele initiatieven die worden genomen, de evenementen die worden georganiseerd, de vele verenigingen die er zijn en door de hulp en zorg die buurtgenoten elkaar bieden. De gemeente Lopik koestert haar samenleving.

(Bron: Bestuursakkoord 2022-2026 - Zorgen voor (de) ruimte p.5)

Sport en cultuur is belangrijk voor de ontspanning en de juiste balans in tijdsbesteding

Op het gebied van sport en cultuur zijn er vele verenigingen. Helaas loopt het ledenaantal terug. Ook is het steeds moeilijker vrijwilligers te vinden (met name bestuursleden). De gemeente heeft geen of slechts beperkt invloed op deze ontwikkeling. Waar we wel invloed kunnen uitoefenen is op het zo eenvoudig mogelijk maken om iets te organiseren of te exploiteren. Om samen de kosten laag te houden. Ook zet het bestuur zich in voor promotie, meedenken en waarderen.

Om te zorgen dat vrijwilligers vooral dat kunnen doen wat een directe bijdrage levert aan hun hobby moet de gemeente ze maximaal ontzorgen op het gebied van wet- en regelgeving. Voor veel vrijwilligers is dat bepalender dan de financiële subsidie die de gemeente verstrekt. Daarover gesproken; de coalitie wil in principe niet aan de systematiek van subsidies tornen maar wel zorgen dat - in ieder geval - organisaties die hoofdzakelijk met vrijwilligers werken er niet op achteruit gaan. Dat betekent – zeker in tijden van forse inflatie – dat subsidies worden geïndexeerd voor prijsinflatie. De gemeente koppelt de subsidie aan de doelen die ermee beoogd worden en heeft hier in het contact met subsidiepartners meer aandacht voor.”

(Bestuursakkoord 2022-2026 - Zorgen voor (de) ruimte p.12)

**“ Verenigingen
zijn het cement van
onze gemeenschap.
Die behouden hun
financiën en worden
ondersteund. ”**

Bron: Bestuursakkoord 2022-2026 - Zorgen voor (de) ruimte

Het Bestuursakkoord is vervolgens uitgewerkt in een College Uitvoeringsprogramma, waarin de ambitie werd gesteld om te komen tot een lokaal Sportakkoord voor de gemeente Lopik.

Lokaal sportakkoord	
Portefeuillehouder	Laurens de Graaf
Wat willen we bereiken? En wat gaan wij ervoor doen?	<p>Verbinding in de samenleving, door samenwerking en versterken van de lokale verenigingen ter bevordering van de gezondheid van inwoners.</p> <p>Dit gaan we doen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lokaal sportakkoord; Samen met partners op lokaal niveau ambities formuleren voor een sterke, duurzame en toegankelijke sport- en beweegsector • We ontwikkelen een integraal plan waar sport, gezondheid en welzijn onderdeel van zijn
Wat zijn de resultaten?	<ul style="list-style-type: none"> • Verbinding tussen sport, gezondheid en welzijn • Een sterke, duurzame en toegankelijke sport- en beweegsector

Bron: College Uitvoeringsprogramma 2022-2026

Doel van het akkoord is om de sport- en beweegsector toegankelijker te maken en te versterken. Door sport, gezondheid en welzijn met elkaar te verbinden wordt de maatschappelijke kracht van sport en bewegen optimaal benut.

3.2 Het landelijke sportakkoord

In het Sportakkoord 1 'Sport verenigt Nederland', dat in 2018 werd gesloten door het ministerie van VWS, VSG/VNG en NOC*NSF, werd de volgende hoofddoelstelling benoemd:

"Met het Nationaal Sportakkoord willen de sport, de gemeenten en de rijksoverheid samen met de provincies, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties de kracht van sport in Nederland nóg beter benutten".

In de lokale sportakkoorden werd dit vertaald in concrete doelstellingen waarmee de lokale kracht van sport en bewegen versterkt en benut werd:

- Nieuwe sporters werven, oud-leden vasthouden met nieuw aanbod
- Het fundament van de sportclubs versterken (vrijwilligers, financiën)
- Creatief benutten van bestaande voorzieningen/accommodaties
- Meer samenwerken: sportclubs onderling en met bijv. zorg, welzijn en onderwijs
- Vergroten zichtbaarheid van het sport- en beweegaanbod

Met als uiteindelijk doel dat alle inwoners met plezier kunnen meedoen en profiteren van een gezonde en vitale leefstijl.

Eind 2022 vond een herijking plaats van het Nationaal Sportakkoord. Dit leidde tot Sportakkoord II, dat de naam 'Sport versterkt' kreeg. In dit Sportakkoord II ligt de nadruk op het versterken van de lokale en regionale uitvoering in sport en bewegen.

Het Sportakkoord II bouwt verder op de basis die in het eerste akkoord is gelegd en legt de nadruk op het versterken van de lokale en regionale uitvoering.

Om richting te geven en keuzes te maken zijn drie primaire ambities gesteld:

1. Bouwen aan een stevig fundament voor sporten en bewegen.
2. Vergroten van het bereik van sporten en bewegen.
3. Werken aan meer betekenis van sport en bewegen voor de samenleving.

Voor het sport- en vitaliteitsakkoord in Lopik vormen deze ambities een uitstekend uitgangspunt.

Ambities Sportakkoord II in het kort

We werken samen aan een **stevig fundament**. De voorwaarden om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven, moeten verbeterd. Dat gaat over de mensen, organisaties, cultuur en materiële voorzieningen in de sport. Een belangrijk punt de komende jaren is het investeren in kwalitatief sterke sportaanbieders die toegankelijk en veilig voor iedereen zijn. We werken ook aan een **groter bereik**. Daarmee bedoelen we dat meer mensen zich aangesproken en uitgenodigd voelen te gaan sporten en sport te beleven, bijvoorbeeld door drempels te verlagen, mensen te prikkelen en meer succesverhalen te delen. En we werken aan **meer betekenis van sport**. Betekenis gaat over de waarde van sport voor de maatschappij: energie, plezier en zingeving in het dagelijks leven door en van de sport zelf, maar ook een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid en kansongelijkheid, of juist het bevorderen van gezondheid.

Bron: Sportakkoord II 'Sport versterkt'

3.3 Gezond en Actief Leven Akkoord

Begin 2023 werd door gemeenten, het ministerie van VWS, de GGD'en en zorgverzekeraars het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gesloten. Dit akkoord omvat afspraken over het bereiken van een gezonde generatie in 2040: weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde leefomgeving met een sterke sociale basis.

Met dit akkoord kunnen gemeenten een samenhangende lokale aanpak ontwikkelen voor gezondheid, sport en bewegen én sociale basis. Met als doel om gezondheidsverschillen terug te dringen, een gezonde en vitale leefstijl en een gezonde leefomgeving tot stand te brengen, waarin sporten en bewegen vanzelfsprekend zijn.

Om de verbinding tussen sport, gezondheid en de sociale te versterken heeft de gemeente Lopik er voor gekozen om het sportakkoord te verbreden naar een sport- en vitaliteitsakkoord.

4. Waar staan we nu?

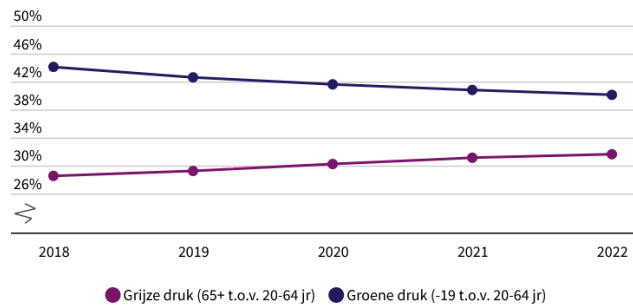
4.1 Maatschappelijke trends en ontwikkelingen

Bevolkingssamenstelling

Evenals in veel andere gemeenten verandert in de gemeente Lopik de samenstelling van de bevolking als gevolg van ontgroening (het afnemen van het aandeel jongeren), vergrijzing en een krimpende beroepsbevolking. Het aantal schoolgaande jongeren daalt tot 2040 licht en de beroepsbevolking (20-65 jarigen) neemt in lijn met de landelijke trends de komende jaren af, terwijl het aantal huishoudens van ouderen toeneemt.

Groene en grijze druk

Lopik

Bron: CBS 2018-2022

Inactiviteit en overgewicht

Voor iedereen geldt dat voldoende bewegen belangrijk is voor een goede fysieke en mentale gezondheid. Ondanks de toenemende bewustwording van een gezonde leefstijl en het belang van bewegen, voldeed in 2022 slechts 44,3% van de Nederlanders van vier jaar en ouder aan de landelijk vastgestelde beweegrichtlijnen². Daarbij blijkt uit cijfers van 2021 dat we dagelijks gemiddeld ruim 9 uur zittend doorbrengen. Veel zitten heeft nadelige gezondheidseffecten, daarom adviseren de beweegrichtlijnen veel zitten te beperken en voldoende beweging in de dag te brengen. Toch is het aandeel volwassen inwoners dat te weinig beweegt nog steeds aanzienlijk: in Lopik voldoet slechts 46% van de volwassen bevolking aan de normen voor gezond beweeggedrag³.

Jeugd 4 tot 18 jaar

1 uur per dag matig intensief bewegen
Matig intensief is als je ademhaling sneller wordt.

3x per week spier- en botversterkende activiteiten
Zoals volleybal, dansen, buiten spelen en fietsen.

Hoeveel kan ik bewegen om gezond te blijven?

Volwassenen en ouderen

2,5 uur per week matig intensief bewegen
Verspreid het bewegen over meerdere dagen.

2x per week spier- en botversterkende activiteiten
Voor ouderen in combinatie met balansoefeningen.

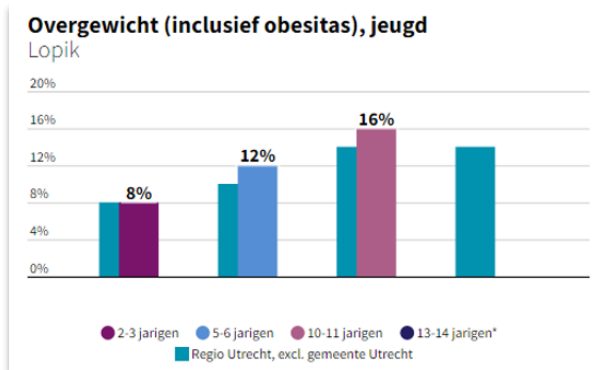
Bron: De beweegrichtlijnen - Kenniscentrum Sport en Bewegen

Uit de gezondheidsmonitor van de GGDrU blijkt dat 26% van de ouderen (75+) in de gemeente Lopik voldoet aan de beweegrichtlijnen. Uit onderzoek blijkt dat ouderen die regelmatig bewegen een veel kleiner risico lopen op vallen. Daarnaast heeft regelmatig bewegen een positief effect op de mentale gezondheid en zorgt bewegen in groepsverband voor het versterken van sociale contacten.

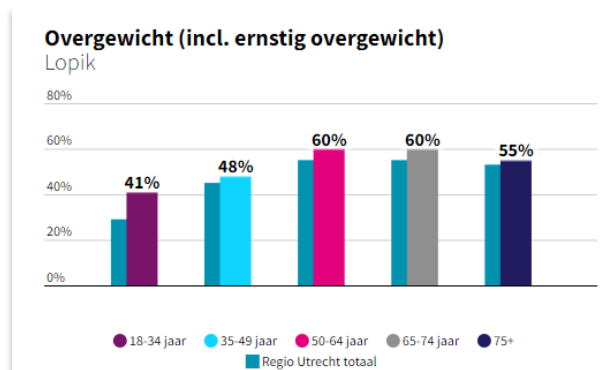
² Nederlands Norm Gezond Bewegen, vanaf 2017: De beweegrichtlijnen

³ GGDrU: Monitor volwassenen en senioren 2022

Na roken is overgewicht de belangrijkste oorzaak van gezondheidsverlies. De gezonde levensverwachting van mensen met obesitas is 5 jaar lager dan van mensen met een gezond gewicht. Een ongezond gewicht kan leiden tot tal van aandoeningen en klachten, zoals hart- en vaatziekten, diabetes en depressie. Overgewicht leidt ook tot (indirecte) kosten door een hoger zorggebruik, meer ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Het aantal volwassen mensen met overgewicht is de afgelopen decennia in Nederland gestegen tot 52% en het aantal mensen met ernstig overgewicht (obesitas) is meer dan verdubbeld. In de gemeente Lopik ligt het overgewicht bij de jeugd tussen 5 en 11 jaar hoger dan in de regio Utrecht. Deze trend zet zich voort bij de volwassen inwoners van Lopik.

Bron: Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg 2021

GGDrU - Monitor volwassenen en senioren 2022

Fysieke en verstandelijke beperkingen

Mensen met een fysieke of verstandelijke beperking bewegen minder dan gemiddeld en vinden nog onvoldoende hun weg naar het bestaande sportaanbod. Veel handicaps zijn onzichtbaar; de gemiddelde sportbestuurder, trainer of sporter heeft er geen goed beeld van welke mensen door hun lichamelijke of verstandelijke beperking eventueel extra ondersteuning nodig hebben bij sporten en bewegen.

Dementie, eenzaamheid en depressie

De vergrijzing van de inwoners van Lopik draagt bij aan leeftijdsgebonden verschijnselen als dementie, eenzaamheid en ouderdomsdepressiviteit. Uit landelijke cijfers blijkt dat het aantal inwoners met dementie de komende jaren sterk toeneemt; het aantal is in 2050 verdubbeld ten opzichte van dit moment⁴. Anderzijds blijkt uit onderzoek dat regelmatig bewegen de hersenfunctie stimuleert en daarmee een vertragende werking heeft op het ziektebeeld⁵.

Onder de 75+ers is een stijging te zien in emotionele eenzaamheid (diepte van sociale contacten) en sociale eenzaamheid (breedte van sociale contacten). In de gemeente Lopik voelt 24% van de ouderen zich sociaal eenzaam en 12% ernstig eenzaam⁶.

⁴ Alzheimer Stichting Nederland - Dementia in Europe Yearbook 2019

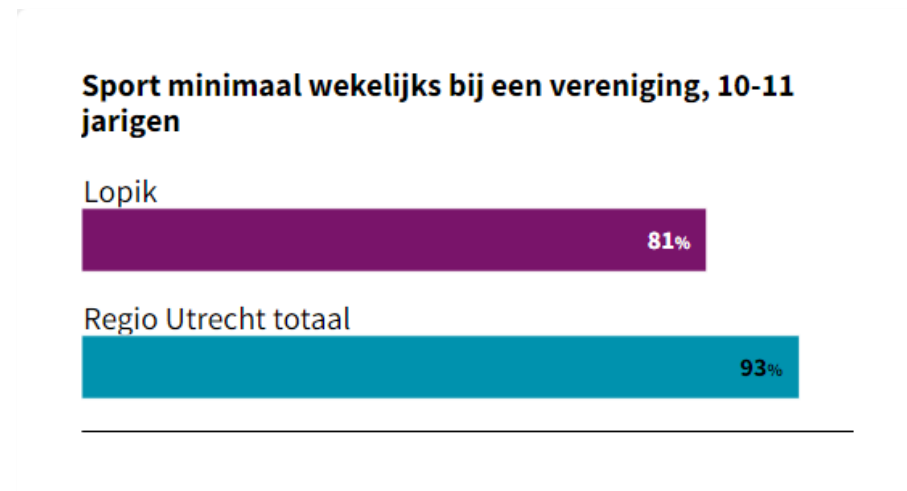
⁵ Let wel: dementie treft niet alleen ouderen. Ook jongeren en volwassenen kunnen er door getroffen worden

⁶ GGDrU - Monitor volwassenen en senioren 2022

4.2 Veranderingen in sport- en beweeggedrag

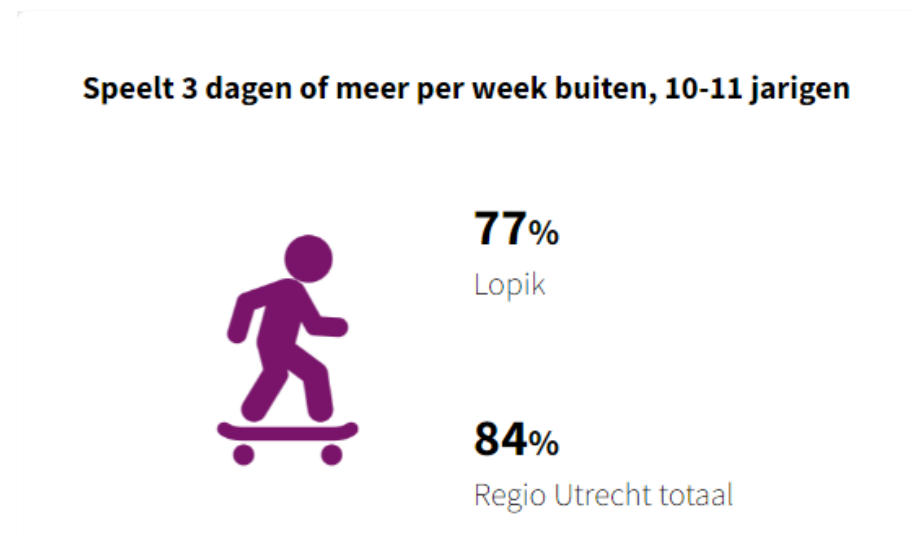
Sport- en beweegdeelname

De sport- en beweegdeelname bij de sportverenigingen is in de gemeente Lopik op goed niveau. Met name onder de basisschooljeugd is de deelname hoog. Ten opzichte van de regio Utrecht (excl. gemeente Utrecht) blijft de jeugd in Lopik iets achter.

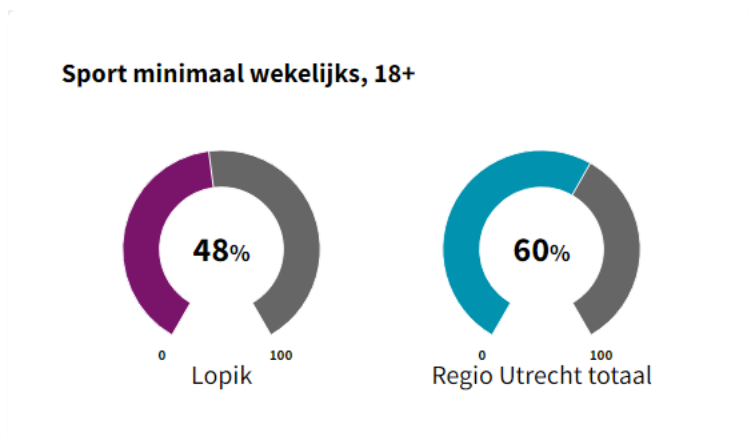
Bron: GGDrU - Gezondheidsmonitor jeugd 2021

Buiten spelen is niet alleen goed voor kinderen vanwege de frisse lucht, maar er zijn veel meer redenen waarom het belangrijk is dat kinderen dagelijks minstens een uur buiten bewegen. Buiten spelen maakt een kind sterker en socialer. Verder is beweging goed voor de gezondheid: het voorkomt overgewicht en verlaagt het stressniveau. Bij basisschoolkinderen verhoogt buiten spelen ook nog eens de leerprestaties en de cognitieve ontwikkeling. Een overgroot deel van de 10-11 jarigen in Lopik speelt bijna dagelijks buiten. Toch blijft deze leeftijdscategorie daarmee wat achter ten opzichte van de regio Utrecht.

Bron: GGDrU – Monitor groep 7 basisschool 2019

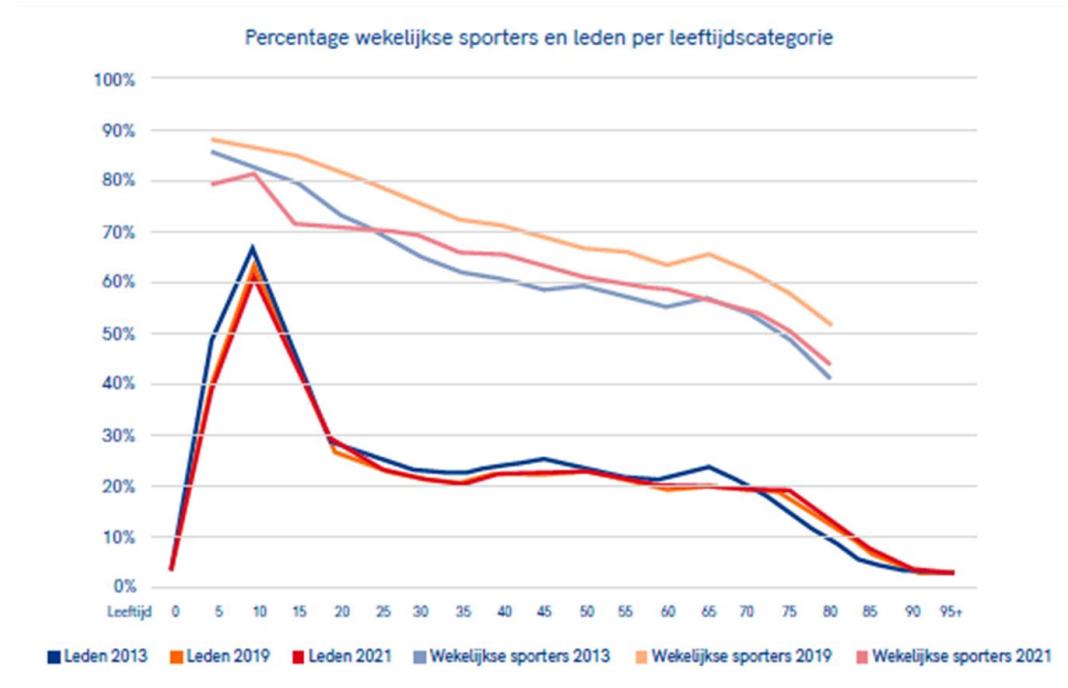
Volwassenen en ouderen in de gemeente Lopik die wekelijks sporten is minder dan in andere gemeenten in de regio Utrecht, zo blijkt uit cijfers van de gezondheidsmonitor van de GGDrU.

Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen en senioren 2022

Sporten bij een vereniging

De sportverenigingen hebben te kampen met een stabilisatie en soms terugloop van het aantal leden, met name in de leeftijdscategorie vanaf 13 jaar. In de groep jongeren tussen 13 en 18 jaar is een belangrijke negatieve verschuiving gaande als het gaat om sportcommitment. Zij zien veel drempels, bijvoorbeeld vaste trainingstijden en verplichtingen. In deze levensfase loopt de sportparticipatie snel terug. De leeftijdscategorie daarboven - volwassenen tot 44 jaar - noemt tijdgebrek als grootste reden om niet te sporten. 45-plussers zijn het meest gemotiveerd om (weer) wekelijks te sporten.

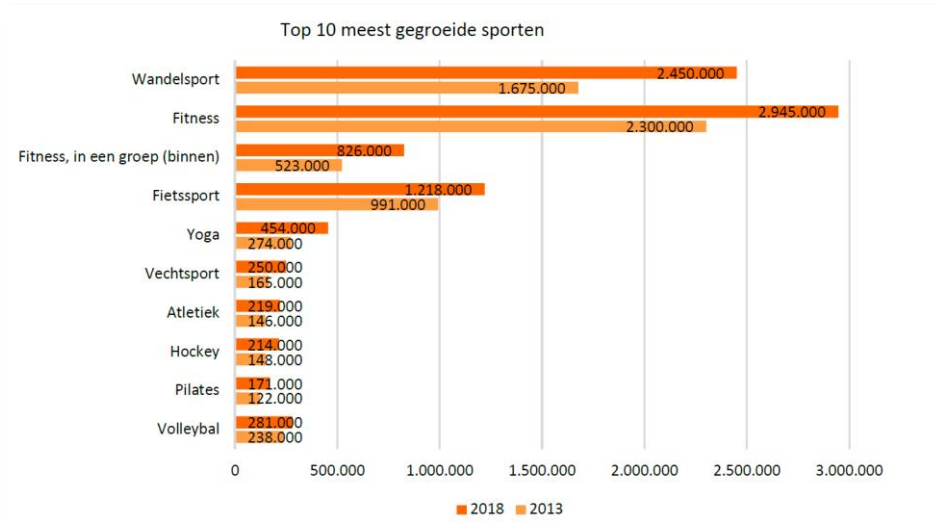
Bron: NOC*NSF - Onderzoek Sportgedrag in Nederland (2023)

Uit onderzoek van NOC*NSF naar sportgedrag in Nederland blijkt dat de dalende trends in sportdeelname zijn versterkt als gevolg van de coronapandemie. In de periode 2020-2021 is de deelname behoorlijk gedaald en in 2023 nog niet teruggekomen op het oude niveau. Deze dalende ledenaantallen zijn van effect op de continuïteit van activiteiten, dragen bij aan een vrijwilligerstekort en beïnvloeden, als gevolg van dalende contributie-inkomsten, de draagkracht van verenigingen. Vanuit maatschappelijk oogpunt wordt zichtbaar dat inactiviteit vanaf 12 jaar toeneemt, met alle nadelige gevolgen van dien (toename bewegingsarmoede, overgewicht en afname motorische ontwikkeling en sociale participatie).

Veranderende sportvoorkeuren

De sportdeelname bij sportverenigingen is in absolute zin al jaren stabiel, maar het aantal sporters in ons land neemt toe⁶.

Dit is met name het gevolg van de groeiende populariteit van anders-georganiseerde of individuele vormen van sportbeoefening: wandelen, fitness, fietsen en hardlopen. Deze sport- en beweegvormen zijn met name populair onder volwassenen en ouderen, die zich minder willen binden aan een sportvereniging.

Bron: Zo Sport Nederland (NOC*NSF 2019)

Ook de gemeente Lopik heeft te maken met deze trend. Volwassenen en ouderen kiezen steeds vaker voor niet-verenigingsgebonden sport- en beweegvormen. De coronapandemie en de lockdowns hebben deze trend versterkt. Een beter inzicht in de behoeft patronen van inwoners die niet- en anders-georganiseerd sporten en recreëren is wenselijk.

Speerpunten per levensfase

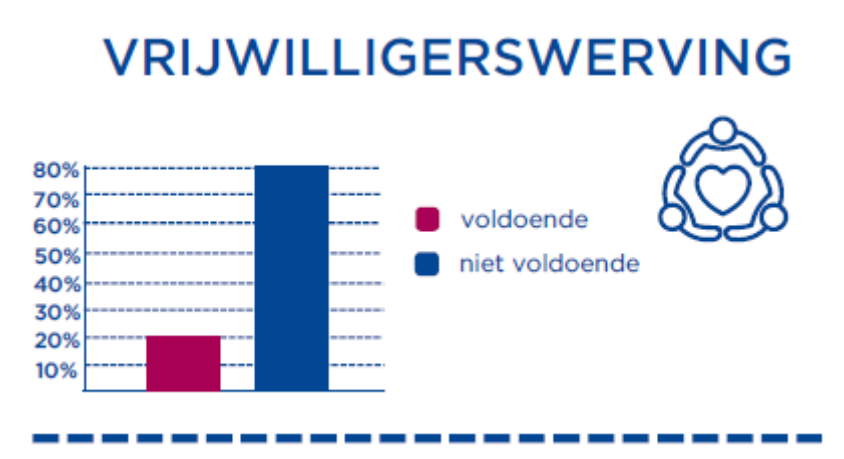
De bovenstaande maatschappelijke trends in de gemeente kunnen voor het sportakkoord worden vertaald naar de volgende speerpunten per levensfase:

- Jongste jeugd: voorlichting over belang van bewegen en gezonde voeding voor de motorische en mentale ontwikkeling.
- Basisschooljeugd: motorische ontwikkeling, sportkennismaking en binding aan een vereniging of sportschool.
- Jeugd 12+: inzet op behoud bij verenigingen, introduceren van aangepaste sportvormen (bijv. urban sports, freerunning, skaten en boarden).
- Volwassenen: faciliteren van individuele sportbeoefening/bewegen in openbare ruimte; ontwikkelen nieuwe aanbod (bijv. padel, klimmen) alternatieve lidmaatschapsmodellen vanuit sportverenigingen en commerciële sport; verkennen van het nog sterker profileren van sportief-recreatieve beweegroutes.
- Volwassenen met afstand tot regulier aanbod (arbeidsreïntegratie, GGZ, vluchtelingen, armoede): verlagen van drempels voor sport en bewegen.
- Ouderen: het aanbod van veel sportverenigingen is nog traditioneel ingericht (competitie, prestatie). Om ouderen te binden is een focusverschuiving gewenst naar meer recreatieve sport- en beweegvormen, op een lager intensiteitsniveau (bijv. walking football/handbal, Old Stars).
- Ouderen met zorgindicatie (chronisch zieken, dementie, eenzaamheid): verlagen van drempels voor bewegen en meedoen. Focus op gezond bewegen en meedoen.

⁶ NOC*NSF - Zo Sport Nederland 2018

4.3 De sportaanbieders in Lopik

Een rijkgeschakeerd verenigingsleven kenmerkt de 9 kernen van de gemeente Lopik. Verspreid over de kernen zijn rond de 30 sportverenigingen en sportscholen actief. De verenigingen zijn sterk geworteld in de samenleving en kunnen voortbestaan dankzij de inzet van honderden vrijwilligers. Evenals veel andere sportverenigingen zijn de verenigingen in Lopik behoorlijk op de proef gesteld. Het kost moeite om voldoende vrijwilligers te werven en te behouden. Vooral voor nieuwe activiteiten, bijvoorbeeld voor ouderen op daluren overdag, is het heel lastig technisch kader te vinden.

Bron: Behoeftetepeiling sportaanbieders gemeente Lopik 2023

Op financieel gebied geeft een aantal verenigingen aan dat de begroting, met name als gevolg van de explosief gestegen energielasten, stevig onder druk staat. In de Behoeftetepeiling sportaanbieders die Team Sportservice uitvoerde, gaven verschillende verenigingen rekening te houden met een negatief resultaat⁷.

Bron: Behoeftetepeiling sportaanbieders gemeente Lopik 2023

In de behoeftetepeiling kwam ook naar voren dat verenigingen kampen met teruglopende ledenaantallen en dat met name de uitstroom onder de jeugd hen zorgen baart. Tijdens de sportakkoord-sessie met de sportaanbieders op 9 maart 2023 gaven verenigingen aan dat ze graag zouden inzetten op ledenwerving onder verschillende leeftijdscategorieën en doelgroepen. Het vergroten van de inclusiviteit van het aanbod en een veilig sportklimaat werden als speerpunten benoemd.

⁷ Behoeftetepeiling sportaanbieders gemeente Lopik 2023. Helaas reageerden maar 5 van de 24 aangeschreven verenigingen. De scores komen echter overeen met landelijke trends.

4.4 De buurtsportcoaches

De buurtsportcoaches van Team Sportservice zetten zich samen met de lokale sport- en beweegaanbieders, maatschappelijke organisaties en de gemeente in om alle inwoners de kans te bieden te genieten van het plezier en de positieve effecten van sporten en bewegen.

Binnen het sport- en vitaliteitsakkoord vervullen de buurtsportcoaches een stimulerende, ondersteunende en verbindende rol. Passend bij de profielen, buurtsportcoach, verenigingsmanager, bewegcoach, combinatiefunctionaris onderwijs, en sportpreventie coördinator. Het in beweging krijgen van mensen is een belangrijke, maar ook lastige taak. Zeker als zij dit niet van jongs af aan hebben meegekregen en/of een motorische achterstand hebben opgelopen. Kinderen die plezier ervaren in bewegen, hebben een veel kleinere kans op een motorische achterstand en een grotere kans om op latere leeftijd actief te blijven.

Bij de buurtsportcoaches van Team Sportservice staan de inwoners van Lopik en hun behoeften centraal. Initiatieven die gericht zijn op het in beweging brengen van inwoners kunnen op hun ondersteuning rekenen.

De buurtsportcoaches ondersteunen het kernteam, de gemeente en de verenigingen en maatschappelijke partners bij de uitvoering van het sportakkoord, zorgen voor de verbinding met maatschappelijke sectoren welzijn, zorg en onderwijs en stimuleren waar nodig is. Concrete doelstellingen staan beschreven in de uitvoeringsagenda. De gemeente en buurtsportcoaches worden hierin ondersteunt door de coördinator sport en preventie, Patrick Hilhorst (philhorst@teamsportservice.nl Team sportservice).

Het ministerie van VWS schetst voor de continuering van de Brede Regeling Combinatiefuncties (de overheidsbijdrage aan de financiering van de buurtsportcoaches) de volgende zes profielen voor de buurtsportcoaches:

1. **De buurtsportcoach** (sport, welzijn, sociaal domein) is de spin in de wijk, zorgt voor de verbinding met andere domeinen en brengt mensen aan het sporten en bewegen in de buurt. Dit kan op een trapveldje zijn of op de sportclub;
2. **De clubkadercoach, verenigingsmanager of sportparkmanager** (sportdomein) versterkt de sport- en beweegaanbieders;
3. **De bewegcoach** (welzijn, gezondheid en zorg domein) begeleidt mensen die te weinig of niet sporten en bewegen.
4. **De combinatiefunctionaris onderwijs** versterkt het sport-, beweeg- en cultuuraanbod op en rond de scholen;
5. **De cultuurcoach** (cultuur, welzijn, onderwijs en sociaal domein) stimuleert deelname aan cultuur, verbindt cultuur met andere sectoren en ondersteunt cultuuraanbieders;
6. **De Sportpreventiecoördinator** is verantwoordelijk voor de herijking en het doorzetten van de lokale akkoorden en de verbinding legt tussen Sportakkoord, GALA en eventuele andere Rijksprogramma's zoals School en Omgeving, Maatschappelijke Diensttijd en Leefbaarheid en Veiligheid.

5. Op weg naar een sport- en vitaliteitsakkoord

5.1 Twee inspiratiesessies voor het sport- en vitaliteitsakkoord

Het sport- en vitaliteitsakkoord is tot stand gekomen in een inspirerende dialoog in 2 rondes met de vele partners in en rondom sport- en bewegen in Lopik.

De sportverenigingen aan het woord (9 maart 2023)

Tijdens een eerste sessie op 9 maart 2023 kwamen de sportverenigingen uit de kernen van de gemeente bijeen in 't Witte Paard. Er werd gesproken over ontwikkelingen in sport- en beweegdeelname en over de invloed van corona en de energielasten op de vitaliteit van de verenigingen en hun vrijwilligersorganisatie. In het tweede deel van de bijeenkomst werden in een interactieve vorm ambities en kansen verzameld voor nieuwe impulsen voor de sport in Lopik. Ook werd geïnterviewd welke knelpunten en drempels daarvoor nog in de weg staan.

Op 9 maart werden onder andere de volgende ambities en kansen benoemd:

- Meer gezamenlijke promotie van het sport- en beweegaanbod in Lopik.
- Kennismakingsprogramma voor alle sporten (ook voor 40+ leeftijd).
- Samenwerking sportverenigingen met bijv. kinderopvang en ouderenzorg.
- Gezamenlijke Vertrouwenscontactpersoon voor (kleinere) verenigingen.
- Bootcamp/trimroute in Bosplan Benschop.
- Meer gezamenlijk gebruik van de beschikbare sportaccommodaties.
- Samenwerken voor sporters met een beperking.

De volgende knelpunten en drempels kwamen aan de orde:

- Vrijwilligerswerving en –behoud.
- Tekort technisch kader (met name daluren overdag).
- Aanbod meer gebundeld zichtbaar maken (website).
- Gymles op school moet weer sportles worden.
- Goed inzicht krijgen in subsidiemogelijkheden.
- Vervoer en bereikbaarheid van activiteiten.

Deelnemers aan de slag op 9 maart 2023

Verbinden van sport & bewegen en de maatschappelijke partners (24 april 2023)

Op 24 april 2023 kwamen vertegenwoordigers van sport en bewegen samen met vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties in sociaal domein, zorg/gezondheid en onderwijs. Een zeer divers gezelschap maakte kennis met elkaar. De focus lag in deze bijeenkomst in het Dorpshuis in Benschop op de kansen om de maatschappelijke kracht van sport nog sterker te benutten. Met name voor mensen die nog minder toegang hebben tot het bestaande aanbod. Gesproken werd over de sport- en beweegmogelijkheden voor ouderen, vluchtelingen en mensen met een beperking of met mentale kwetsbaarheid.

Na de pauze gingen vier groepen aan de slag met vier thema's:

1. Gezond en vitaal Lopik
2. Iedereen kan meedoen
3. Bewegvriendelijke leefomgeving
4. Een leven lang sporten

Aan elke tafel werd een gezamenlijke droom geformuleerd voor sport en bewegen in Lopik.

Burgemeester Laurens de Graaf en wethouder Gerrit Spelt trappen af in het Dorpshuis

5.2 Betrokken organisaties

De volgende organisaties waren betrokken bij de twee sessies op 9 maart en 24 april 2023.

Sport en bewegen

- Badmintonvereniging De Zender
- Bevoc
- Kolfclub Keerniet Cabauw
- LopikFlt
- Polsstokvereniging Jaarsveld
- SPV '81
- SSS Lopik
- Stichting ExpresZie!
- Stichting Omnisport Benschop
- SV Lopik
- TV Benschop
- TV Lopik
- Univé-LVV
- VV Benschop
- VV Cabauw
- Wielertoerclub WTC Lopikerwaard
- Zwembad Lobeke

Maatschappelijk

- Brandweer Lopik
- BSO Spot4kids
- Gemeentepolitie Lopik
- GGD regio Utrecht
- Impact Nederland
- St. Victorschool
- Vluchtelingenwerk Lopik
- WZC De Schutse
- Stichting Handje Helpen Lopik
- Stichting Lister
- Stichting Pulse
- Steunpunt De Waard

Overig

- Gemeente Lopik (burgemeester De Graaf, wethouder Spelt en ambtenaren aanwezig als toehoorders)
- Demi Groothedde (speciale gast 24 april 2023, topsporter polsstokverspringen)
- Team Sportservice (organisatie)

5.3 Kernteam en uitvoeringsbudget

Vanuit de twee bijeenkomsten is een kernteam gevormd, dat in samenspraak met de gemeente de regie over de uitvoering van het sport- en vitaliteitsakkoord voert. Dit kernteam enthousiasmeert de betrokken partijen in Lopik, jaagt aan waar nodig is en zorgt voor communicatie rondom het akkoord.

Het kernteam stelt in samenspraak met de gemeente richtlijnen op voor de besteding van het uitvoeringsbudget dat de gemeente beschikbaar stelt. Dit bedrag bedraagt € 45.000,- in 2023, € 50.000,- vanaf 2024 en wordt ingezet voor nieuwe initiatieven van verenigingen en organisaties. Het gaat daarbij om activiteiten die gericht zijn op het realiseren van de doelstellingen van het sport- en vitaliteitsakkoord. Dit is budget dat beschikbaar is bovenop het reguliere sportbudget van de gemeente.

Samenstelling kernteam

- Janneke Dam St. Lister
- Jolanda de Bruijn St. Victorschool
- Marjan Müller St. Omnisport Benschop
- Sjanneke van Pelt BSO Spot4kids
- Gerben Ruissen Zwembad Lobeke
- Linda Sangers Team Sportservice
- Willy Stekelenburg LopikFit
- *Vacature* *Sportvereniging*

5.4 Monitoring en evaluatie

Om goed inzicht te houden in de opbrengsten van het sportakkoord wordt de uitvoering van het sportakkoord op lokaal niveau gemonitord. De procesmatige evaluatie vindt plaats door het kernteam in samenspraak met gemeente en Team Sportservice.

De monitoring van de uitvoering komt terug in de rapportages van Team Sportservice aan de gemeente. Hierbij wordt gebruikgemaakt van gegevens uit de monitoringtool Buurtsportcoach Kompas. Deze app, die gebruikt wordt door de buurtsportcoaches, geeft inzicht op bereik, tevredenheid en ervaren effectiviteit van de lokale initiatieven op het gebied van sport en bewegen. Verder worden gegevens benut vanuit de gezondheidsmonitors van GGDrU en van NOC*NSF en het Kenniscentrum Sport & Bewegen.

6. Waar willen we naar toe?

6.1 Focus vanuit het landelijk sportakkoord

“Sport is van grote maatschappelijke waarde. Het is voor velen een belangrijk onderdeel van het dagelijks leven. Het draagt bij aan onze fysieke en mentale gezondheid, creëert saamhorigheid en biedt kansen voor persoonlijke ontwikkeling. Iedereen in Nederland heeft de kans om zonder belemmering te sporten, te excelleren in sport en te genieten van sport. We inspireren zoveel mogelijk mensen met de kracht van sport. Want Sport versterkt!”

(Landelijk Sportakkoord II 2023 p.5)

Het landelijk sportakkoord Sport Versterkt legt een sterke nadruk op het versterken van lokale en regionale uitvoering in de sport. Om lokaal en regionaal optimaal de maatschappelijke kracht van sport en bewegen te benutten is in dit tweede landelijke sportakkoord opgebouwd rond drie ambities.

De drie ambities van Sportakkoord II in het kort:

1. We werken samen aan een **stevig fundament**. De voorwaarden om te kunnen sporten en daar plezier aan te beleven, moeten verbeterd. Dat gaat over de mensen, organisaties, cultuur en materiële voorzieningen in de sport. Een belangrijk punt de komende jaren is het investeren in kwalitatief sterke sportaanbieders die toegankelijk en veilig voor iedereen zijn.
2. We werken ook aan een **groter bereik**. Daarmee bedoelen we dat meer mensen zich aangesproken en uitgenodigd voelen te gaan sporten en sport te beleven, bijvoorbeeld door drempels te verlagen, mensen te prikkelen en meer succesverhalen te delen.
3. We werken aan **meer betekenis** van sport. Betekenis gaat over de waarde van sport voor de maatschappij: energie, plezier en zingeving in het dagelijks leven door en van de sport zelf, maar ook een bijdrage aan het tegengaan van eenzaamheid en kansenongelijkheid, of juist het bevorderen van gezondheid.

De afgelopen jaren heeft het fundament van sport en bewegen als gevolg van COVID-19 en de stijgende energielasten stevig onder druk gestaan. Vrijwilligers en leden hebben de sportverenigingen en de activiteiten de rug toegekeerd en veel verenigingen kampen met financiële uitdagingen. Voordat bereik en betekenis van sport en bewegen vergroot kunnen worden, is het van belang dat aandacht wordt besteed aan de basis van sport en bewegen.

In het sport- en vitaliteitsakkoord Lopik worden twee ontwikkelrichtingen uitgezet. Enerzijds wordt ingezet op het versterken van het fundament, de basisinfrastructuur van sport en bewegen (sportaanbieders en voorzieningen). Anderzijds wordt tegelijkertijd gewerkt aan het verzilveren van de maatschappelijke waarde door het vergroten van het bereik en betekenis van sport en bewegen.

6.2 Twee ontwikkelrichtingen voor het lokale sport- en vitaliteitsakkoord

De ambities van het sportakkoord Lopik zijn uitgewerkt in twee ontwikkelrichtingen en zes thematische programmalijnen.

A. De basis van sport en bewegen versterken

Allereerst wordt ingezet op een gezonde en toegankelijke basis in de sport in Lopik. Als de basisinfrastructuur krachtig is en uitnodigt tot een leven lang sporten en bewegen, dan kunnen meer inwoners met plezier meedoen aan sporten en bewegen en profiteren ze van een actieve en gezonde leefstijl.

Programmalijnen:

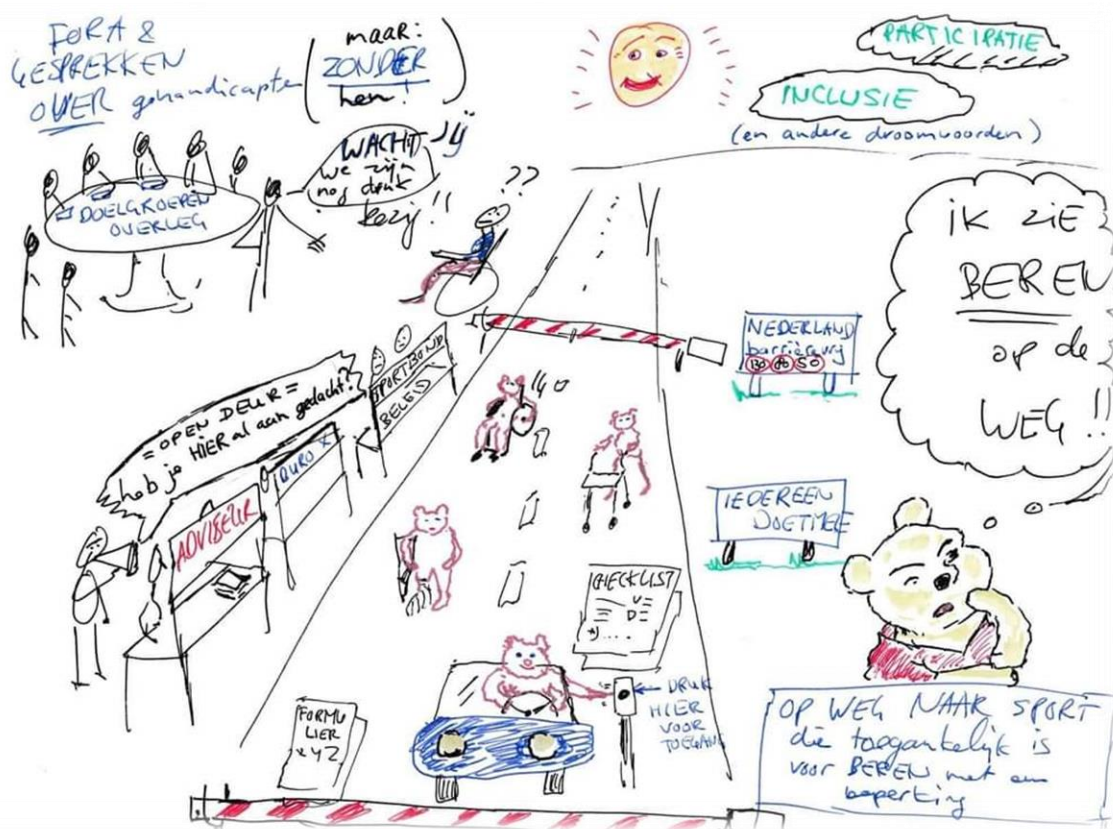
1. Vitale sportaanbieders
2. Ruimte voor sport en bewegen

B. De maatschappelijke waarde van sport en bewegen verzilveren

Daarnaast wordt, in een tweede spoor, gericht ingezet op het benutten van de preventieve en sociale kracht van sport en bewegen en in het verlagen van drempels die de deelname door specifieke inwoners nog in de weg staan. Tot slot wordt geïnvesteerd in een sportief klimaat waarin kinderen positief kunnen opgroeien, met goed bewegingsonderwijs en waarin iedere inwoner op een veilige manier kan deelnemen aan sporten en bewegen.

Programmalijnen:

3. Inclusie en diversiteit
4. Vaardig in bewegen
5. Sociaal veilige sport
6. Maatschappelijke waarde van topsport

Getekend door Eduard Diepstraten, deelnemer Boccia (Omnisport)

6.3 Het bestaande sportkapitaal benutten

De focus van het sportakkoord vertaalt zich visueel in onderstaand model van sport en bewegen als integraal onderdeel van het sociaal en het fysiek domein. De basis van het model wordt gevormd door het bestaande gemeentelijk sportkapitaal: de verenigingen en andere aanbieders, het vrijwillig kader, het bewegingsonderwijs en de beschikbare accommodaties en voorzieningen en openbare (beweeg)ruimte. Deze bestaande infrastructuur vormt de basis voor een leven lang sporten en bewegen voor alle inwoners van Lopik. Op grond van de deze basis kan vervolgens gebouwd worden aan maatschappelijke doelstellingen en aan het verwijderen van de drempels die deze doelstellingen in specifieke gevallen in de weg staan. De maatschappelijke kracht van sport en bewegen wordt zo optimaal benut. Dit lukt echter alleen als de plezier van het meedoen te allen tijde voorop staat.

7. De ambities van het sportakkoord in zes thematische programmalijnen

De gemeente Lopik, de sportverenigingen en maatschappelijke partners in zorg, sociaal domein en onderwijs delen de ambitie om alle inwoners de kans te bieden om een leven lang te genieten van de positieve effecten van sport en bewegen. Tijdens de sessies op 9 maart en 24 april 2023 zijn binnen de zes programmalijnen van het sport- en vitaliteitsakkoord ambities en kansen benoemd en zijn tegelijkertijd wensen en knelpunten geïventariseerd, die deze ambities mogelijk nog in de weg staan.

A. De basis van sport en bewegen versterken

Sport en bewegen kent een gezonde en toegankelijke basisinfrastructuur in Lopik. Er bestaat in de 9 kernen een breed aanbod van verenigingen en andere sport- en beweeginitiatieven. Daarnaast is er een veelheid aan accommodaties en voorzieningen en biedt de buitenruimte mogelijkheden voor sporten en bewegen. Binnen de eerste ontwikkelrichting ligt de uitdaging om deze bestaande (sociale en fysieke) basis enerzijds verder te versterken en anderzijds nog beter te ontsluiten en te benutten.

Thema 1. Vitale sportaanbieders

Vitale sportverenigingen verzorgen trainingen, lessen en competities en organiseren veel sportieve evenementen. Het is voor de aanbieders van sport essentieel dat zij een financieel gezonde basis hebben én beschikken over voldoende opgeleid kader. De gevolgen van COVID-19, de energiecrisis, prijsstijgingen, schaarste aan binnensportruimte op piekuren en een groeiend tekort aan vrijwilligers zetten deze (financieel) gezonde basis onder druk. Het is essentieel dat de sport- en beweegaanbieders in Lopik vitale organisaties blijven die – ondanks de maatschappelijke ontwikkelingen – kunnen blijven bestaan.

De onvoldoende beschikbaarheid van geschikt kader en vrijwilligers wordt door de verenigingen als grote belemmering ervaren. Met name bestuurlijke en complexe taken blijven lang vacant. Tegelijkertijd lukt het verenigingen nog beperkt om nieuwe leden te werven onder inwoners die nog een drempel ervaren naar het bestaande sport- en beweegaanbod. Daarbij speelt een rol dat er beperkt inzicht is in wensen en behoeften en in de vindplaatsen van nieuwe doelgroepen.

Versterking en scholing van de vrijwilligersorganisaties en ondersteuning bij het slaan van bruggen naar samenwerkingspartners in het sociaal domein en uiteindelijk naar nieuwe sporters en bewegers zijn van essentieel belang bij het realiseren van de ambities van de verenigingen.

Focus:

Vitale en open sportverenigingen en andere aanbieders van sport en bewegen zijn cruciaal bij het verzilveren van de maatschappelijke kracht van sport en bewegen. Hun eigen kracht wordt gemobiliseerd, waar nodig worden nieuwe initiatieven ondersteund en belemmeringen weggenomen.

Speerpunten

- Behoud leden (met name 12+/18+)
- Werven en behouden vrijwilligers
- Werving volwassenen
- Sport- en beweegpromotie van het bestaande aanbod

Thema 2. Ruimte voor sport en bewegen

De gemeente Lopik beschikt over een breed en divers areaal aan sport- en beweegaccommodaties. Er liggen kansen om de accommodaties intensiever en efficiënter te benutten. Dit kan gerealiseerd worden door optimalisering van de gebruiksroosters, door gebruik op daluren en door meer samenwerking van gebruikers.

De fysieke leefomgeving heeft positieve effecten op de gezondheid van inwoners: een aantrekkelijke en goed ingerichte leefomgeving stimuleert een gezonde leefstijl met voldoende beweging. Wie in een groene omgeving leeft, voelt zich gezonder en bezoekt minder vaak de huisarts. Een gezonde

leefomgeving is voor de gemeente Lopik een aandachtspunt in het lokale beleid rondom bijvoorbeeld eenzaamheid, overgewicht, gezondheidsachterstanden en het groeiende aantal zelfstandig wonende ouderen. De Omgevingswet maakt het mogelijk om dat beleid steviger te verankeren, rekening houdend met de samenstelling van kernen en de behoeften van de inwoners.

Focus:

Zowel de bestaande sportaccommodaties als de fysieke leefomgeving bieden de komende jaren belangrijke randvoorwaarden voor nieuwe impulsen in het sport- en beweegbeleid in de gemeente.

Speerpunten

- Verduurzaming sportaccommodaties (zonnepanelen, LED-verlichting, isolatie).
- Efficiëntie sportaccommodaties (verkenning dalurengebruik, maatschappelijk medegebruik).
- Stimuleren beweegvriendelijke omgeving en buitenspeelruimte op grond van BVO-scan.

B. De maatschappelijke waarde van sport en bewegen verzilveren

De gemeente Lopik wil dat sporten en bewegen voor alle inwoners toegankelijk zijn. Een aantal inwoners ervaart mogelijk nog een afstand of een drempel tot de verenigingen/organisaties en de activiteiten die zij bieden. Of haakt af op het moment dat activiteiten niet meer aansluiten bij (fysieke) mogelijkheden of levensfase.

Vanuit het Sport- en vitaliteitsakkoord wordt meer geïnvesteerd in het verlagen van drempels naar sport- en beweegdeelname en het innoveren van het aanbod van bestaande verenigingen en aanbieders. Voor kinderen moeten er voldoende mogelijkheden zijn om lekker te bewegen. Ook moeten zij gestimuleerd en begeleid worden om voldoende te bewegen en sporten. Specifieke focus is gericht op een veilige sportomgeving voor iedereen en in elke levensfase.

Thema 3. Inclusie en diversiteit

Iedere inwoner van de gemeente Lopik moet naar eigen wens en behoefte kunnen sporten en bewegen. Er komt extra focus op het meer en gericht in beweging brengen van mensen die dat nog niet (voldoende) doen; daarbij is speciale aandacht voor kwetsbare inwoners. Dit zijn mensen die een hogere drempel ervaren om fysiek of sociaal in beweging te komen. Het kan hierbij gaan om ouderen met chronische klachten of dementie en om mensen met overgewicht, een fysieke beperking of psychische klachten. Maar ook financiële drempels of een afstand tot de arbeidsmarkt kunnen sportbeoefening in de weg staan. Specifieke aandacht wordt gevraagd voor vluchtelingen.

In samenwerking met sportverenigingen en maatschappelijke organisaties in het sociaal domein (zorg en welzijn) wordt de komende jaren geïnvesteerd om drempels naar sport en bewegen weg te nemen. De uitdaging is om innovatieve matches tot stand te brengen tussen sport, de gemeente en haar maatschappelijke partners in het sociaal domein.

Focus

Een sterk accent komt te liggen op het in beweging brengen van (kwetsbare) inwoners die dat nog niet (voldoende) doen, omdat zij drempels ervaren naar het reguliere sport- en beweegaanbod. Speciale aandacht gaat uit naar kwetsbare doelgroepen (chronisch zieken, mensen met een beperking, armoede, vluchtelingen).

Speerpunten

- Ouderensport promoten en verbreden.
- Sterker betrekken sportverenigingen/ontwikkelen innovatief aanbod.
- Verkennen nieuwe lidmaatschapsmodellen/sportkennismaking.
- Aangepast sporten.
- Verlagen financiële drempels sportbeoefening.
- Vluchtelingen en sport.

Thema 4. Vaardig in bewegen

Ieder kind en iedere jongere heeft recht op de kans om vaardig en veelzijdig te sporten en bewegen – onder de juiste begeleiding – waarbij plezier en ontwikkeling centraal staan. De basis voor een leven lang sporten en bewegen wordt gelegd in je jeugd. Voor het versterken van die basis is samenwerking van verschillende domeinen cruciaal: sport, onderwijs, kinderopvang, de gemeente en meer. Ouders, sporttrainers, buurtsportcoaches en (vak)leerkrachten zijn samen nodig om dreumes, kind en jongeren met plezier aan het sporten en bewegen te krijgen én te houden.

Focus

Er wordt meer verbinding gelegd tussen sport, onderwijs en kinderopvang. Ingezet wordt op het vergroten van beweeggedrag en sporten als onderdeel van onderwijs en kinderopvang. Samenwerking tussen onderwijs en sportverenigingen wordt gestimuleerd. Met als doel het onder en na schooltijd aanleren van motorische en sportieve vaardigheden en kennismaking met diverse takken van sport.

Speerpunten

- Uitbreiden sportkennismaking in het onderwijs.
- Samenwerking en kennisuitwisseling buurtsportcoaches, andere sportaanbieders en groepsleerkrachten.
- Motorische Remedial Teaching (MRT).

Thema 5. Sociaal veilige sport

Het thema Sociaal veilige sport heeft als doel een basis te creëren waar iedereen veilig en met plezier kan sporten en sport beleven. Hiermee wordt het fundament van de sport verstevigd. Ongewenste situaties zoals discriminatie en grensoverschrijdend gedrag vormen een bedreiging voor sporten met plezier. Door sport in de kern veilig en verantwoord te organiseren, waarbij normen worden gesteld in lijn met de huidige maatschappelijke context, dragen we bij aan een sterker fundament. Iedereen die sport heeft recht op een sociaal veilige omgeving.

Focus

Een veilig en positief sportklimaat voor iedereen is een basisvoorwaarde voor inclusief sporten en bewegen. Het is voor sporters belangrijk dat er binnen de verenigingen sprake is van een veilig sportklimaat. Een sportieve omgeving waar iedereen zich thuis voelt en op zijn of haar eigen niveau kan sporten en zichzelf kan ontwikkelen.

Speerpunten

- Versterken van een positief sportklimaat.
- Vergroten van een veilig sportklimaat (VOG voor vrijwilligers, Vertrouwenscontactpersonen).
- Vergroten van positieve betrokkenheid ouders.

Thema 6. Maatschappelijke waarde van topsport

NOC*NSF en de sportbonden willen de kracht van topsport sterker verbinden met de breedtesport. Topsportprestaties kunnen het bereik en de betekenis van sport en bewegen in de samenleving vergroten. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan het beter bestendig maken van de sportsector voor de toekomst.

Focus

In de gemeente Lopik is dit thema met name gericht op talentontwikkeling in sport en bewegen, met specifieke aandacht voor aangepast sporten.

Speerpunten

- Aandacht voor talentontwikkeling in sport en bewegen

8. Bronnen

- Behoeftetepeiling sportaanbieders gemeente Lopik 2023 (Team Sportservice)
- College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 (Gemeente Lopik 2022)
- Digitaal Dossier Jeugdgezondheidszorg 2021
- GGD Gezondheidsmonitor jeugd 2021 (GGDrU)
- GGD Monitor groep 7 basisschool 2019 (GGDrU)
- GGD Monitor volwassenen en senioren 2022 (GGDrU)
- Sportgedrag in Nederland. Onderzoek naar commitment, drijfveren en drempels. (NOC*NSF 2023)
- Sportakkoord I 'Sport verenigt Nederland' (2018)
- Sportakkoord II 'Sport versterkt' (2023)
- Werkplan Team Sportservice 2023
- Zorgen voor (de) Ruimte. Bestuursakkoord 2022-2026 (Gemeente Lopik 2022)
- Zo Sport Nederland (NOC*NSF 2019 & 2023)

- www.allesoversport.nl
- www.cbs.nl
- www.ggdru.nl
- www.lopik.nl
- www.nocnsf.nl
- www.rivm.nl
- <https://www.sportakkoord.nl/>
- www.sportengemeenten.nl
- www.waarstaatjegemeente.nl

9. Ondertekenaars sportakkoord

Lopik, 19 september 2023

GEMEENTE
LOPIK

Burgemeester Laurens de Graaf

Namens het kernteam:

Gerben Ruissen Zwembad Lobeke

LOPIKFI!

Willy Stekelenburg LopikFI!

Jolanda de Buijn St. Victorschool

Linda Sangers-Buitelaar Team Sportservice

Sjanneke van Pelt BSO Spot4kids

Marjan Müller St. Omnisport Benschop

Janneke Dam St. Lister